

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . 40.— franci.
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERȚIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Un principiu mort: „Balcanii ai Balcanicilor“.

Arad, 16 Noemvrie.

Erau optimiști cari credeau că îndată după izbucnirea războiului mondial se va constitui un bloc balcanic. Statele balcanice păreau hotărâte să intre în tratative serioase. Blocul le-ar fi salvat interesele, și prin el desigur ele ar fi figurat ca o putere mare europeană. Guvernele începuseră să cultive intens spiritul de conciliație. Minunea a fost așteptată dar ea nu s'a ivit. Popoarele balcanice n'au putut să se ridice la considerații mai înalte, o partajare a teritoriului balcanic pe baza principiului național n'a fost posibilă, și fiecare dintre statele balcanice nutria tendințe separatiste, spera o mărire teritorială în dauna vecinului. Înțelegerea nu s'a putut face, ciocnirile de interese fiind prea mari, nici după proiectul Quadruplei dela 6 August.

Comentariile ce s'au făcut în Apus imposibilității de a se ajunge la înțelegere între popoarele balcanice, adesea sunt pline de zeflemea și malițiozitate. În *Gazette de Lausanne* dela 9 Noemvrie citim următoarele rânduri: „Statele balcanice, încă pe jumătate inculte — să nu-și facă nimemii nici o iluzie în această privință — n'au respect și admirație decât pentru forța brutală: ideile mari și sentimentele nobile nu le entuziasmează.”

Blocul balcanic nu s'a făcut și nu se poate face după armatele germano-austro-ungare s'au afundat adânc în Serbia atingând deja două înălțimi la 24 de kilometri spre

sud dela Cralievo, după ce și Bulgarii sunt pe scena războiului și Quadruplea transportă peste Salonic armatele sale pe frontul nou. Până ce nu s'au creat frontul balcanic de luptă, statele balcanice le-a fost în putință să hotărască asupra sorții lor, să se îngrijească de rosturile lor naționale, de destinele lor. Toate aceste avantajii însă nu le mai au astăzi. Ele stau aproape la discreția puterilor mari cari s'au amestecat cu armele pe teritoriul balcanic, unde probabil, prin gigantica măsurare de forțe se va face istoria din zilele viitoare atât a statelor mari cât și mici europene.

Desiluzionarea celor ce au luptat atâta timp pentru înțelegerea balcanică, se poate închipui cât este de mare, atinge exasperarea. Și ei sunt mulți dintre politicienii regatului român cari începuseră să pledeze pentru retrocedarea unei părți a Cadrilaterului, fiind posibilă astfel spulberarea rancunelor dintre cele două regate dunărene, întâiul pas pentru desăvârșita realizare a blocului balcanic.

Anume ziare bucureștene se dedicaseră cu totul lozinca „Balcanii ai Balcanicilor” și au agitat pentru constituirea blocului. Unul își zice *Journal des Balkans*, altul *L'Eclair des Balkans*. Intre împrejurări ca cele de astăzi aceste două titluri sunt anahroniste. Programul de luptă, pe care l'au desfășurat organe ca aceste, și voiau să-l impună este anihilat, în Balcani vorbește astăzi glasul tului.

Și câte iluzii și planuri se torceau de către aderenții blocului balcanic. O împărțire a teritoriului balcanic pe baza principiului național ar fi rezultat raporturilor cele mai juste

de orice ordin între stătuțele de până aci cari adesea au fost jertfa ambițiilor nesățioase. S'ar fi zădărnicit poate pentru totdeauna conflicte cari să pretindă o măsurare de arme, ar fi fost puse în siguranța atacurilor prin surpriză, s'ar fi putut devota problemelor interne, cauzelor culturii și propagării în toate domeniile de activitate politică și socială. Prin o convenție militară care s'ar fi încheiat de sigur după constituirea de stătuțele cu populație omogenă, s'ar fi înlăturat primejdiiile venite din partea vre-uneia dintre cele două grupări beligerante.

Iluziile și planurile de acest fel însă n'au prins, nu s'au cimentat în convingeri și n'au rodit în fapte. Astăzi se face necrologul principiului „Balcanii ai Balcanicilor”. Și la momântul acesta desigur vor plânge Balcanicii, cari n'au avut înțelepciunea să previe amestecul teribilelor arme sub cerul lor. Inițiativele României de ani de zile au rămas fără ecou, s'au isbit de rezistența visurilor bulgărești, grecești și sârbești.

Avalanșa armatelor germano-austro-ungare a cuprins armata bulgară, iar Grecia, oricât ar vrea să se mențină în rolul ei expectativ nu mai este un stat strict neutral, ci cu o neutralitate-binevoitoare Quadruplei și nu este exclusă posibilitatea să fie silită să colaboreze cu forțele sale la frontul creat de armatele ce debarcă mecontent și vor debarca la Salonic încurând sub comanda lordului Kitchener, ori să se atașeze armatelor de nord, germano-austro-ungare, cari vor înainta biruitoare spre granițele sale. În orice caz Grecia nu va hotărî după plac atitudinea sa viitoare, ci cum va pretinde forța majoră a împrejurărilor. Numai România

Cântec.

De când cu sufletul cernit
 Ne pierdem în tristețe,
 Un vânt cumplit a vestejit
 Atâta trumusețe.

Incântătoare blânde flori
 Răpuse de durere
 Și străbătute de fiori
 S'au stins ca o părere.

Frunzișul verde-a ngălbenit
 Bătut și el de soarte,
 În crâng viața-i pe stârșit
 Și codrii trag de moarte.

Se frâng isvoarele pustii
 Și unde gem în cale,
 În loc de vers de ciocârlii
 S'aud cobiri de jale....

Suspină vântul ne'ncetat
 Prin crengi îndurerate
 Și umbre negre s'au lăsat
 Pe ntinsurile toate.

De când în codrii și n câmpii
 E moartea cositoare,
 Nu mai sunt flori, nici bucurii
 Și nici o sărbătoare...

Aurelia Pop.

Tolstoi despre Maxim Gorki.

Am citit zilele acestea o foarte interesantă broșură a directorului unei reviste rusești, care în primăvara anului 1900 a fost de față la prima întâlnire a lui Maxim Gorki cu contele *Lew Tolstoi*. La acea întâlnire veni vorba despre o apropiată apariție a lui Gorki la o serată literară.

— Oare Alexi Maximovici este bun cititor? întrebă Tolstoi surizând pe directorul revistei.

— Nu, nu prea! — îi răspunse acela.

— Atunci de ce d-ta apari în public? Vrei să te afișezi? — se adresă Tolstoi lui Gorki.

— Nici eu nu prea voesc aceasta, dar n'am ce face cu tinerimea.

— Ah, tinerimea, tinerimea! spuse Tolstoi. E bună numai atunci când nu se gândește că e tinerime și ceva deosebit. Pe la sate întâlnești adese fete cari totdeauna câtă a scoate la iveală inocența lor, vrând prin aceasta să le cunoască toți. O asemenea inocență nu face nici un ban. Nevinovăția fetei este adevărată atunci când ea nu numai că nu se gândește, dar nici nu își dă seama de ea.

Tot așa și cu tinerimea... Ori cine te-ar ruga, nu trebuie să te arăți. Mie mi s'a întâmplat numai o singură dată să apar în public și atunci fără voia mea. Se ținea la Moscova un congres al medicilor și naturalistilor. M'am dus împreună cu K. A. Timireazev să ascult. El mă

duse deadreptul la tribună. Publicul zărindu-mă, începu să aplaude. Timireazev îmi șopti: — mulțamește, te aplaudă pe d-ta. — Aici am protestat: au ce sunt eu vinovat ca să mă închin?

Se schimbă vorba asupra scrierilor lui Gorki și discuția a urmat cu o sinceritate uimitoare.

— Lew Nicolaevici, ai citit pe „*Toma Gordeev*” al meu? întrebă Gorki.

— L'am început, răspunse Tolstoi, dar n'am reușit să-l sfârșesc. Ti l'ai închipuit rău.

Absolut totul e imaginație. Nici n'a fost nici nu putea să existe așa ceva.

— Cum și copilăria lui Gordeev? Aceasta nu mi se pare închipuire!?

— Nu, toată este imaginație, iartă-mă dar nu îmi place. D-ta ai o povestire „*Iarmarocul din Poltava*”, aceasta mi-a plăcut foarte mult. E simplu și natural. O poți citi cu gust și de două ori.

Gorki rămase mirat. Primei sale opere mari „*Toma Gordeev*” el îi dădea multă importanță. Bucății „*Iarmarocul din Poltava*” nu-i dădea nici o valoare. Pe de altă parte era foarte explicabil de ce din toate scrierile lui Gorki, lui Tolstoi îi plăcea „*Iarmarocul din Poltava*”, pentru că voia să arate *necesitatea realității în artă și a simplității în expunere*. În această povestire se reflecta viața. Atmosfera iarmarocului Malorușilor îl cuprinde pe cititor și veselia îl far-

este strict neutrală și se pare că i-a reușit să-și câștige siguranța de sine, puterea de a se sustrage de sub forța evenimentelor externe. Un succes mai mare decât acesta nu se poate închipui pentru România în actuala situație internațională. La înmormântarea principiului „Balcanii ai Balcanicilor” în serviciul căreia se pusese de mult în timp de pace, România participă cu regrete, dar cu desăvârșită încredere în sine față de destinele sale viitoare, răzîmându-se pe forțele proprii numai.

„Nowoje Wremja” despre atitudinea României.

Ziarul rus „Nowoje Wremja” dela 13/26 Octombrie a. c. (Nr. 15.2222), publică următoarele:

Destăinuirile făcute la deschiderea cluburilor unite ale opoziției din România, merită o atenție specială. Ele aruncă o lumină vie nu numai asupra posibilităților politice, cu cari vom avea poate de lucru, ci și asupra stângăciei organelor diplomației triplei-înțelegeri.

Intrigile trădătoare, conduse de un grupuleț de oameni, cari s’au încuibat la putere în România, nu străluciau nici prin finețe nici prin artă. Ajunge puțin bun simț pentru a pricepe valoarea declarațiilor cabinetului din București și rostul conduitei sale evasive.

Chiar dacă guvernul din București a dat a înțelege că în anumite condițiuni România ar fi gata să contribuie cu forțele sale la apărarea cauzelor comune, tratând chiar un timp îndelungat cu noi în acest sens, în realitate însă n’a dat nici o importanță acestor negocieri. Sentimentele sale adevărate le-a dat în vileag în mod atât de grosolan, încât n’a putut încapa în această privință nici cea mai mică iluziune.

În credință că România are în realitate intenția să intre în războiu, Franța s’a oferit să-i construiască fabrici de tunuri și cartușe. Se știe că infanteria română e înarmată cu pușca austriacă Mannlicher, cavaleria cu carabina de același sistem și artileria cu tunuri Krupp.

În lipsă de fabrici proprii, România, în cazul unui războiu cu Austro-Ungaria sau Germania, ar pierde sursa aprovizionării sale cu material de războiu și după câteva luni de războiu, s’ar trezi lipsită de convenitele stocuri de material.

Imprejurarea aceasta a făcut cu puțință diplomației triplei-înțelegeri, să stabilească cu deplină precizie adevăratele intenții ale cabinetului din București. Dacă guvernul român ar fi

meacă. Și nu numai Malorusul, dar și Tiganul, Ovreul, Velicorusul, toți sunt naturali, vii și reali.

„Târgul din Poltava” i-a adus aminte lui Tolstoi de umorul neîntrecut al lui Gogol.

— Unde a dispărut veselia noastră? A fost atât de mare la Gogol și o au atât de puțin scriitorii contemporani! Câte odată *Ciricov* mai scoate la iveală umorul lui Gogol. Am citit cu plăcere în revista „Viata” „Valea dintre munți”.

— Aceasta e pur și simplu o anecdotă, spuse Gorki,

— Și ce e că e anecdotă? întrebă Tolstoi și „Căruta” lui Gogol e anecdotă și probabil va fi citită și atunci când eu și d-ta vom fi uități”.

În timpul acesta, cel mai înfloritor timp al „minciunii convenționale”, acest fel de discuție, această sinceritate castă, par a nu fi avut loc niciodată. Și totuși cercetând scrierile și viața uriașului scriitor al „Anei Carenina”, vedem clar că un om a putut totuși vorbi sus și apăsat, la începutul acestui veac altfel de cum vorbesc și au vorbit oamenii din țara lui și din lumea întreagă.

N. N.

avut în planurile sale nu tocmai războiul, ci măcar posibilitatea unei intervenții contra Austro-Ungariei, e clar că trebuia să facă preparativele necesare în acest sens. Așa fiind, prima datorie a României era construirea de fabrici, cari ar fi dat armatei române cuvenita independență față de Austro-Ungaria și Germania. Dar în timp ce cabinetul din București trata cu noi în privința unei intervenții comune, a refuzat categoric oferta Franței de a construi în România arsenale, fără de cari o astfel de intervenție devine de fapt imposibilă, și astfel jocul lui dela sine a ieșit la iveală. Renunțând la construirea de fabrici proprii pentru material de războiu, a declarat tocmai prin aceasta de fapt triplei-înțelegeri următoarele:

„Promiteți-mi tot ce poftiți, oferiți-mi pentru înlăturarea speranței neamului românesc o lume întreagă, nu mergem cu voi”.

Renunțarea aceasta la fabrici proprii de material de războiu, a mai avut și un înțeles de amenințare. Guvernele nu sunt eterne. Cabinetul dlui Brătianu are și mai puțin dreptul de a se eterniza. Toată societatea română, fără să fie seamă de păreri politice și de certurile de odinioară, s’a regăsit în indignarea comună împotriva manoperilor criminale ale clicei, ce s’a strâns în jurul tronului și al puterii. Clica asta a îngropat cele mai bune speranțe ale poporului român, și mai curând sau mai târziu, urgia poporului resignat va răsună peste tot, iar la cârma statului vor veni adevărați reprezentanți ai voinței naționale. Acei cari conspiră împotriva binelui neamului românesc, și-au dat seama foarte bine de această eventualitate și au luat din vreme măsură, ca jocul lor să se continue și sub urmașii lor, ori cari ar fi aceștia.

Admis că mâne, sub presiunea amenințării generale a poporului în contra dinastiei, regele Ferdinand ar concedeia cabinetului Brătianu și ar chema la putere opoziția unită, care urmărește cu atâta ardoare constituirea unei României-mari. Ce ar putea viitorul guvern să facă acum? În lipsă de fabrici, cari să înlocuiască la timp pierderile de material și tunuri, România ar fi silită ca fără voie să amâne intervenția dela o zi la alta. În orice caz ea nu ar fi în stare să identifice activitatea armatei sale pe cât i-ar fi cu putință, dată fiind mărimea efectivelor sale.

Treaba României să-și facă ea singură dreptate, față de trădarea săvârșită împotriva cauzei ei de către conducătorii statului român, dacă n’au oare popoarele triplei-înțelegeri dreptul de a întreba pe diplomații lor pentru ce s’au lăsat a fi înșelați în mod atât de grosolan, ca niște copii mici?

D. Filipescu a demascat cu curaj conspirațiunea lui Brătianu & comp., și cu acest prilej a descoperit o atât de fantastică lipsă de talent la diplomații triplei-înțelegeri, încât îți vine să dezasperii.

Guvernul român, respingând propunerea ce i-s’a făcut de a înființa în România fabrici de cartușe și tunuri, a desvăluit el însuși până la ultima evidență, falsitatea asigurării sale despre bunele intențiuni ce le-ar fi având față de cauza comună a Europei întregi. Nu mai puțin diplomații triplei-înțelegeri au continuat negocierile cu acest guvern, închizând par’că cu tot dinadinsul ochii, ca să nu vadă înșelăciunea. Ceva mai mult: unul dintre diplomați, a cărui activitate s’ar cuveni să formeze obiectul unei cercetări speciale, a făcut — potrivit înaltei sale situațiuni — tot ce i-a stat în putință pentru ca să justifice politica conspiratorilor din București. Acest diplomat a făcut României, în schimbul menținerii neutralității, acele concesii extreme, cari erau menite să fie oferite României numai în schimbul intrării ei în acțiune. Și astfel Brătianu & co., a avut posibilitatea să spue: De ce oare să intrăm în războiu, dacă și fără războiu ne sunt asigurate toate bunurile pământestești?!

Ministrul României la Berlin a făcut cunoscut guvernului său încă din August încheierea tratatului bulgaro-german.

În timp ce Radoslavoff a lăsat să treacă în interval de un an spre Turcia material de războiu și întregi transporturi militare din Germania, a continuat să fie pe diplomații triplei-înțelegeri sub impresia că Bulgaria observă o atitudine neutrală și că o va păstra până la sfârșit. Ar fi fost de crezut că tratatul bulgaro-german

va da lovitura de moarte naivității indușetoare a ambasadorilor, miniștrilor și însărcinaților de afaceri. Asigurările date la Atena, Sofia și Berlin de către conducătorii statului român, în sensul că România nu se va pune în calea lui Ferdinand de Coburg, au complectat tabloul situațiunei.

Era de ajuns, cum zic Englezii, simplul „horse sense”, pentru a se orienta cineva asupra situațiunei care, afară de diplomați, era limpede pentru toți.

Dar noi am fost duși de nas și în urmă ca și mai înainte cu asigurări că diplomația lucrează cu mult zel, că este în ajunul succesului și că atitudinea ce-o vor lua România și Grecia, nu va permite ca păcatul lui Cain să se săvârșească până la sfârșit.

Această neiertată înșelare de sine a avut ca rezultat că măsura atât de necesară de a trimite trupe aliate în Balcani, a fost luată abia în ultimul moment, cu o regretabilă întârziere.

Apariția trupelor aliate în Balcani, în Iulie sau în August, ar fi putut să închiză calea aventurii criminale a prințului de Coburg. Ori cât de mare ar fi puterea sa autocratică, primejdia evidentă a unei ciocniri cu Rușii, Francezii și Englezii, l-ar fi determinat să mai mediteze odată asupra hotărârii sale. O măsură bărbătească luată la momentul oportun, ar fi arătat suveranilor din Balcani, că prin isprăvile lor nu pun în pericol numai binele popoarelor încredințate conducerei lor personal.

Tripla-înțelegere însă, prin aceea că a cedat pretențiunilor lor, cari au mers crescând din zi în zi, a sugerat Hohenzollernilor din Balcani, credința în slăbiciunea iremediabilă a Europei și impresia lipsei de seriozitate a ofertelor făcute de ea.

Diplomația germană a exploatat ezitarea Europei aliate și ne-a pus în fața unui fapt îndeplinit. Noi trebuie să ispășim astăzi cu sângele popoarelor înfrățite cu noi, păcatele unor nefericiți diplomați.

Regele Carol al României și poporul francez.

Deschiderea cursului dlui prof. N. Iorga.

București, 12 Noembrie.

În amfiteatrul „Fundăției universitare”, d. Nicolae Iorga și-a inaugurat aseară cursul său de „Istorie a poporului francez”.

Calitățile bune și mai cu seamă eroismul unui popor — zice eruditul nostru istoric — nu se pot explica decât prin sfertarea unei întregi serii de generații. Vorbind despre istoria poporului francez și explicându-i viața din trecut, este a vorbi și a explica și frământarea prin care trece astăzi.

De aceea — adaugă d. N. Iorga — în loc de a face istoria statului și a regilor Franței mi-am propus a face istoria națiunei franceze. Înainte de a intra în desvoltarea cursului, d. Nicolae Iorga dă câteva lămuriri cu privire la starea de spirit dela noi.

Cursul acesta, în care se vorbește de istoria națiunei franceze n’ar fi displicut — cum s’ar crede dintr’o rea prejudecată — nici defunctului rege Carol. Regele Carol avea admirația pentru Francezi. Ba chiar servise pe Francezi și pe Napoleon al III-lea. Și mai mult chiar avea, sânge francez în vine. Mama tatălui său era o principesă Murat, iar bunica lui după mamă era Ștefania de Beauharnais.

Când principele Carol a venit în România la 1866, n’a venit cu nici o misiune germană. Dimpotrivă. Ai’ lui de-abia l’au lăsat să plece, căci principele Carol știa că are să facă politica lui Napoleon al treilea.

Dacă mai târziu România a făcut o politică alături de Germania a fost pentru că toți oamenii politici ai țarei au vrut’o, pentru că România avea nevoie de un sprijin. Să fim deci drepti și cuviincioși.

Fu — spune d. N. Iorga — această datorie mi-o fac față de intrigile momentului.

Trecând la introducerea cursului d. N. Iorga arată că felul cum înțelege dsa să predea istoria poporului francez, e original. Istoria Fran-

ței s'a scris până acum după personalitatea regilor. Astfel, ea ar porni împreună cu primii regi carolingieni și nerovingieni până la ultimul Napoleon, pentru ca apoi să dibuiască prin înfățișarea parlamentarilor.

Istoria adevărată a poporului francez trebuie să cuprindă toate fluctuațiile, începând dela

Gali, Franci, trecând prin epoca romană și apoi dela veacul al 9-lea încoace, când poporul francez apare ca o națiune.

Și se va vedea astfel că, întocmai ca ideile, popoarele cari s'au trudit mai mult ca să ajungă la formarea desăvârșită vor trăi mai mult decât celelalte, în această formă. S.

Grecia — forțată să-și clarifice atitudinea!

Clarificarea atitudinii Greciei foarte apropiată!

Impătrita-înțelegere va forța Grecia să-și clarifice atitudinea. — Presa rusească amenință. — Protestul împătritei-înțelegeri contra desarmării trupelor aliate. — Protestul Bulgariei contra violării neutralității grecești. După dizolvarea Camerei eline. — Importante tratative cu împătrita-înțelegere.

Arad, 16 Noembrie.

Ziarele bulgare află din Atena, că în cercurile politice autorizate grecești există convingerea generală că împătrita-înțelegere intenționează să înmaneze un ultimatum Greciei, prin care să o invite să respecte convenția ce o are cu Serbia și în baza căreia este obligată să declare războiul Bulgariei.

Hotărârea aceasta a împătritei-înțelegeri — după părerea cercurilor politice grecești — se datorește faptului, că cabinetele din Paris, Londra, Petrograd și Roma au indicațiuni precise că Grecia va trece de partea puterilor centrale, imediat ce trupele acestora se vor apropia de granițele ei. Pentru a evita o astfel de surpriză, împătrita-înțelegere voeste să forțeze Grecia să-și clarifice complectamente situațiunea, aceasta pentru a ști cum să procedeze în viitor.

În cazul când Grecia va respinge ultimatumul împătritei-înțelegeri, — ceeace în cercurile politice bulgare se consideră mai mult ca probabil, — aceasta o va considera ca o țară beligerantă și în consecință o va trata ca atare.

Presă bulgară spune că în Bulgaria se consideră clarificarea atitudinii Greciei ca foarte apropiată.

Din știrile ce primim azi rezultă deci, că împătrita-înțelegere trece dela făgăduieli la amenințări față de Grecia. În special Rusia amenință acum prin presă și Grecia, dacă ea nu se va alipi fracamente de împătrita-înțelegere.

Ca un specimen al tonului presei rusești față de Grecia, reproducem cele ce urmează din ziarul „Russkoje Slovo”:

„Grecia trebuie silită de a merge pe calea pe care i-o prescrie Înțelegerea. Ultimul atout pe Balcani, după ce diplomația a pierdut partida, este spada. Despre Bulgaria, care prin trădarea sa a devenit o provincie germano-turcă, nici nu mai este de vorbit. Acum numai atitudinea Greciei și României prezintă interes. Din nenorocire diplomația germană a dobândit la Atena o victorie încă mai importantă decât la Sofia. Refuzul Greciei de a îndeplini tratatul de alianță cu Serbia a turburat toate socotelile Impătritei. Se știe chiar despre niște negocieri amicale între Grecia și Bulgaria, care ar fi declarat desinteresarea sa în Macedonia grecească. Regele Constantin va scuza prin imposibilitatea rezistenței violarea neutralității în defavoarea Bulgariei prin tolerarea și înlesnirea debarcării la Salonic. Dar dacă Grecia ar cuteza să ia fățiș pozițiune contra Înțelegerei, corpul de debarcare din Salonic va fi la Atena înainte ca statul major grecesc să fi terminat concentrarea armatelor.

Înțelegerea ar trebui să ceară cât mai de grabă limpezirea atitudinii Greciei. Legătura corpului de expedițiune cu baza lui ar fi asigurată numai dacă Franco-Englezii pot dispune

în mod durabil de Salonic și de calea ferată spre Ghevgheli. Acestea vor trebui să rămână ocupate, indiferent, dacă Grecia voeste sau nu. Grecia și-a tăiat singură craca pe care șade.

Inactivitatea Greciei implică atitudinea României. România nu va ieși din neutralitate, până când nu va fi sigură cine va fi învingătorul. Ajutorul său ar fi atunci numai de mică însemnătate. Ar exista numai un singur mijloc de a salva situațiunea în Balcani; aceasta ar fi nimicirea Bulgariei cu forțe superioare”.

„Journal des Débats” din Geneva e de părere, că în cazul dacă Grecia ar desarma trupele sârbești, engleze și franceze împinse de către Germania sau de aliații lor pe teritor grecesc. Înțelegerea nu va suferi acest procedeu al Greciei, ci l-ar considera de o acțiune inamică și în consecință o va trata ca atare. Că Grecia refuză să se bată pentru Serbia, deși Grecia are interese solidare cu Serbia, acest fapt este considerat de împătrita înțelegere ca iregretabil dar explicabil; dar ca Grecia să procedeze față de Serbia, Franța și Anglia ca și cum n'ar fi existat niciodată o înțelegere cu Serbia, asta nu se poate tolera. Impătrita-înțelegere ar remite guvernului grec o notă în acest sens cerând Greciei o precizare hotărâtă a intențiilor ei.

Ziarului berlinez „Lokalanzeiger” i-se anunță din Atena: Consulul grec din Sofia a comunicat guvernului său că din partea guvernului bulgar i-s'a făcut o comunicare verbală în chestia trupelor expediționare anglo-franceze. În această comunicare guvernul bulgar declară, că cu considerare la sentimentele ce Bulgaria are față de Grecia și în cunoștința marilor dificultăți a problemei, guvernul bulgar ce-i drept își menține protestarea contra continuării debarcării a trupelor Înțelegerei la Salonic, dar el nu vrea să dea o notă mai accentuată acestui protest al său.

Dar în același timp guvernul bulgar avertisează în mod hotărât guvernul dela Atena, că nu va oferi Greciei nici un fel de garanții relativ la desfășurarea evenimentelor viitoare și că Bulgaria declină dela sine responsabilitatea evenimentelor viitoare. De Bulgaria este departe gândul de a viola frontiera greacă, sau interesele grecești, dar operațiunile de război ale inamicilor Bulgariei nu vor putea opri statul bulgar în explicarea dreptului libertății lui de acțiune.

Știrile ziarelor din Lyon primite din Atena spun că poporul grec a primit cu calmătate decretul pentru dizolvarea camerei. Opiniunea generală e, că, dată fiind situația internă încurcată, se putea evita nouile alegeri parlamentare. Dar după multe consfătuiri guvernul a ajuns la convingerea, că dizolvarea camerei este singurul mijloc care în actualele împrejurări poate să asigure guvernului libertatea de acțiune, de care el, guvernul, are neapărată trebuință.

După știri transpirate în public se spune că bugetul grec pe anul 1914 se încheie cu 358 milioane drachme deficit.

Se anunță din Londra, că actualmente între diplomații aliaților și cabinetul elin se urmează un viu schimb de păreri. Se atribuie mare importanță consfătuirilor ce se urmează între mi-

niștrii englez, francez și rus cu d. Sculudis, primul-ministru grec. Reprezentantii Înțelegerei cer Greciei să-și precizeze atitudinea pe care statul elin o va manifesta în cazul când trupele aliaților s'ar vedea nevoite să caute refugiu pe teritor grecesc și dacă guvernul grec face-ar oare deosebire între aliați și Sârbi.

Infrângerile Impătritei Înțelegeri.

— Cauzele. —

București, 11 Noembrie.

Oricât meșteșug s'ar pune pentru îmbrobodirea adevărului, oricât talent s'ar cheltui și oricâtă toleranță s'ar dăru, faptul brutal se desprinde din încălceala bălăriiilor retorice și izbucnește triumfător: Impătrita-înțelegere a suferit în Balcani o dureroasă infrângere diplomatică.

De ce?

Cauzele sunt multiple, dar cauza de căpetenie și fundamentală este aceea că n'a știut organiza și pune în valoare forța latentă de care organizește dispune.

Citim zilnic în ziarele dela noi traducțiunea tezei admise și desvoltată de ziarele împătritei înțelegeri, cumcă victoria finală va trebui să fie de partea acesteia, fiindcă de partea aceasta stau și numărul îndoit al populației, și bogăția înzecit de mare și deținerea căilor de căpetenie a circulației mondiale. Și în adevăr, când aruncăm ochii peste petecul de hârtie ce se chiamă „hartă geografică”, ne minunăm de minunea cea mare ca un popor de 70 milioane oameni locuind pe o palmă de pământ în centrul micului continent european, încercuit și izolat de tot întinsul lumii prin blocul marin, poate ține piept, poate înainta, poate birui, poate păstra întreaga inițiativă militară împotriva stăpânilor întregului glob?

Legenda biruinței lui David în contra lui Goliath se repetă sub ochii noștri.

În adevăr, ce comparație poate fi făcută între puterea latentă, între dinamica acumulată a celor trei mari puteri mondiale: Anglia, Rusia și Franța, stăpânitoarele a 600 milioane oameni și a 30 milioane de kilometri pătrați, cu Germania a căreia populație ne dă 70 milioane, trăiește pe întindere de 540.000 kilometri pătrați?

Explicația evenimentului l'am dat mai sus: forța puterilor împătritei înțelegeri nu este organizată.

Dar nu e numai atât, mai este și altă cauză.

În blocul împătritei-înțelegeri nu s'a putut realiza armonizarea intereselor. Blocul apare ca o putere mare, formidabilă chiar, dar cu divergențe ce paralizază energia generală. În blocul puterilor centrale, puterea mai mică este întrebuintată întreagă într'o singură direcțiune fiindcă toate celelalte ascultă de o impulsivă unică.

Alianța germano-austro-ungară-turco-bulgară se întemeiază, dacă nu pe o temelie comună sau pe interese comune, dar negreșit pe un tărâm care poate fi al tuturor aliaților, fiindcă nici un antagonism nu-i desparte.

Dar pe fațada granitului Înțelegerei sunt destul de citețe liniile de demarcare a intereselor antagonice amortite sau amânate, dar nici-decum aplanate.

Am spus în alt articol că, e o mirare cum de nu s'a grăbit Înțelegerea să debarce ea mai întâiu în peninsula, deși încă de acum trei luni Austro-Germanii anunțaseră hotărârea lor de a porni ofensiva împotriva Serbiei. Această mirare nu poate fi a tuturor acelor cari își dau seama că Înțelegerea nu avea nici puterea și nici voința de debarca la Salonic cei 400,000 soldați indispensabili pentru isbândă.

Negreșit, discursurile rostite la Londra, la Paris ori la Roma sunt frumoase, s'au scris multe articole de ziar înălțătoare, miniștrii Înțelegerii au fost de o rară energie în frază, cu toții, de câte-ori au avut prilejul, și-au manifestat hotărârea nestrămutată de a culege laurii victoriei finale. Dacă fraza sonoră, dacă gestul larg, dacă elocința și retorica, dacă exprimarea unei voinți eroice ar fi de ajuns ca soldații adversarului să fie trăzniți și victoria să fie câștigată, armatele biruitoare ale Înțelegerei ar fi fost de mult la Berlin. D.

semne că împotriva unei îndelungate pregătiri, a unei concepțiuni hotărâte, a unității în acțiune, a comunității de interese, a prevederii și a stăruinței, nu mai pot nimic, după cum nu au putut niciodată, cele trei cuvinte ale lui Hamlet: „Vorbe, vorbe, vorbe!”...

Mai sunt cari se miră de ce unii neutri stau în neutralitate. Chiar și acei neutri cari — precum Grecia — aveau un tratat de alianță cu Serbia! Dar ce pot face mai bun, acești neutri?

Unde sunt armatele Înțelegerii solidare și puternice? Unde se manifestă forța activă a blocului cu 600 milioane locuitori și 30 milioane kilometri pătrați? Ce a făcut Înțelegerea și ce face pentru ca să ajute Serbia și să o aperi de strivire?

Când neutrii văd, dintr-o parte cum o alianță de 10 state părăsește în voia lui Dumnezeu pe aliatul mic și slab, și cum din altă parte Germania, cu o energie supraomenească, susține, ajută, îmbărbătează pe cei cari trec în tabăra ei, fără îndoială că stau cu arma la picior și așteaptă.

Pilda nenoricatei Serbiei, peste trupul însângerat al căreia trec astăzi batalioanele germane, austriace, ungare și bulgărești, nu este făcută pentruca să ispitească pe alții.

Dimu dela Olt.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 15 Noemvrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Luptele de lângă Tartarisk au avut erii depline succese. Am respins dușmanul din ținutul Styr, peste râu. În goana retragerii, dușmanul a aprins toate satele pe cari a trebuit să le părăsească. Astfel șirul luptelor glorioase de patru săptămâni încoace date în jurul Tartariskului, au avut drept rezultat reîntoarcerea Rușilor în pozițiile lor în aceiași măsură cu nimicirea tuturor atacurilor și încercările lor de a sparge liniile noastre dela Sieniaovața de-alungul Stripei. Prada de războiu anunțată a sporit cu ziua de ieri. Alte evenimente de importanță nu sunt de semnalat.

Pe frontul italian: Atacurile dușmane au slăbit în cursul zilei de ieri, probabil din cauza ploaiei ce vărsa. Pe sectorul de pe platoul Doberdo însă, luptele au continuat cu violență. Pe coasta nordică a muntelui San Michel cu ajutorul artileriei grele, italienii au reușit să năvălească o parte a pozițiilor noastre. În lupte sângeroase, am reușit să respingem mari forțe dușmane cari au pornit un atac de seara spre nord dela coasta ocupată. Printr-un contraatac al nostru am recăpat toate pozițiile noastre cauzând inamicului pierderi colosale. Atacurile violente ale Italianilor contra muntelui Dei-Sei-Busi s'au zădărnicit asemenea tuturor celor precedente. Bombardarea Goritței au căzut până acum jertfă 58 locuitori, 50 au fost răniți, 300 case au fost pustiite și aproape toate bisericile și mănăstirile au fost deteriorate. Aviatorii noștri au bombardat din nou Verona.

Pe frontul sud-estic: Intreagă armata noastră goneste dușmanul, care nu dezvoltă rezistență decât pe unele puncte. Sectoarele nostru dela Visegrad a respins Muntenegrenii peste Lim. a ajuns la Socoloviț și la platourile din direcție oestică. Armata generalului Kövess a făcut prizonieri 850 Sârbi și a luat 2 mitraliere. În valea Topliței am ajuns la Proculje.

Berlin, 15 Noemvrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Spre nord-vest de Ecurie, am ocupat în lupte vehemente un tranșeu francez pe extindere de 300 metri, împreunându-l cu tranșeele noastre. Pe celelalte linii nu s'au dat evenimente de importanță.

Pe frontul oriental: În ținutul Smorgon s'a nimicir un nou atac rus, suferind pierderi considerabile.

În armata principelui Leopold de Bavaria situația e neschimbată.

Trupe austro-ungare de sub comanda generalului Linsingen au atacat erii toate pozițiile inamice de pe malul stâng al râului Styr. Am respins dușmanul și am eliberat malul stâng.

Pe frontul Balcan: Urmărirea urmează pe toată linia de războiu de ieri este 8500 prizonieri și 12

tunuri, dintre cari 2 mii oameni și 6 tunuri sunt ale Bulgarilor.

Constantinopol, 15 Noemvrie. — Dela cartierul general turc se comunică:

Pe frontul dela Dardanele: Focurile încrucișate de artilerie, întrerupte ici-colo de mici pauze, se continuă. Artileria noastră a împușcat asupra două monitoare dușmane cari se apropiu de mal în golful Saros. Unul dintre ele a fost nimerit aprinzându-se motorul. Dușmanul a fost nevoit să se retragă. Alte evenimente nu sunt de semnalat.

Raporturile între România și puterile centrale.

Declarațiile unui senator român.

Ziarul „Neue Freie Presse” publică un interviu cu un senator român care se află acum la Viena, în comisiunea română care voește să reguleze chestiunea exportului cerealelor românești. Iată ce a declarat acest bărbat politic român:

— Și în viața economică a popoarelor există un imperativ categoric care poruncește în timp de pace ca legăturile economice între România și cele două puternice state învecinate să fie menținute. Războiul n'a putut distruge aceste legături, ci dimpotrivă necesitățile de viață relese acum mai în evidență, desbrăcate de orice convenționalism.

E lucru clar, că puterile centrale sunt avizate la produsele agricole ale României, iar România, ca țară agricolă trebuie să tie cont de aceste piețe de desfacere. Ce este dar mai firesc, decât ca ambele părți să se silească să înlăture toate neînțelegerile și dificultățile, pentru a se întâlni apoi pe o platformă care să convie ambelor părți.

— *Dar cumplitele șicanări dela graniță, numeroasele prohibiri și încurcături în transport — a observat ziaristul vienez — au trădat tendința de a îngreui, și chiar de a face imposibile raporturile comerciale cu puterile centrale? Pare că România ar fi voit să contribue la planul englez de a înfrânge puterile centrale prin foame.*

— *Dar asta n'a reușit — cum am putut constata — a declarat senatorul. În privința aceasta și la noi în România se va schimba opinia.*

— *Credeți, dle senator, că guvernul român se va decide în fine să schimbe cursul politicii sale economice și va ține seamă de dorințele puterilor cu privire la export?*

— *Cred că aceasta va reuși, presupunând că și puterile centrale vor lua în considerare interesele României.*

Fără prejudecată trebuie de ținut seamă de interesele ambelor părți. În viața economică nu există sentimentalism.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și fapte e răsplătite cu medalia respectivă).

Chestia ruteană în dezvoltarea ei istorică.

III.

Năzuințele politicianilor Ruteni — cari tindeau spre o autonomie a întregului teritor etnografic rutean și spre o extindere a drepturilor lor — erau însă protivnice tendințelor guvernului moscovit, de care Ukraina era legată prin tratatul dela 1654. Așa fiind, guvernul moscovit care pleca dela punctul de vedere că privilegiile acordate lui Chinchitzky fuseseră trecătoare și ca atare nu putea avea pretenții de durabilitate, se foloseau de fiecare prilej oportun pentru a restrânge libertățile Ucrainei și a o coborî astfel treptat-treptat la rangul unei provincii ale ei.

La început, Rutenii puseră mari speranțe în Suedia; aceasta se sătură însă curând de războiu și încheiă în 1657 pace cu Polonia. În urma acestui fapt, hatmanul Vihovsky, stăpânit de dorința de a se scutura cât mai curând de legătura cu statul moscovit, își îndreptă privirile spre Polonia. Aceasta se arată foarte dispusă să reprimească Ukraina în sânul ei și prin tratatul dela Hadiaci, din anul 1658, recunoscuse „marelui principat rutean” o autonomie largă, primindu-l în același timp ca al treilea membru în Uniunea poloneză, alături de marele principat al Lituaniei.

Guvernul rutean se grăbi în consecință să publice un manifest prin care notifica puterilor europene ruptura cu guvernul moscovit și denunța totodată și motivele cari îl hotărâseră la acest pas: încercarea guvernului moscovit de a sugruma autonomia ruteană precum și amestecul lui în chestiile interne ale Ucrainei.

Noul tratat nu se putu menține însă: Polonia era prea slăbită, pentru ca să mai poată susține în mod energic pe hatman, iar — pe de altă parte — masele poporului rutean, cari se temeau ca seria persecuțiilor să nu reînceapă contra lor, refuzau cu încăpăținare să primească supremația polonă.

Situația creată prin această stare de lucruri deveni atât de dificilă încât hatmanul Vihovsky se văzu nevoit să demisioneze, iar urmașul său să reia relațiile cu Moscovia. Iar aceasta, pentru a asigura măcar de astădată triumful politicii ei, încheie un compromis cu Polonia, în virtutea căruia Ukraina era împărțită între cele două state. Într'adevăr prin tratatul din anul 1667, i-au fost asigurate Poloniei toate ținuturile rutene dela vest de Nipru, — afară de Kiev și de împrejurimile lui, cari rămâneau sub stăpânirea moscovită.

Această împărțire a teritorului rutean a provocat o vie indignare în toată Ukraina și a condus la sângeroasa revoluție din 1668, în care populația Ucrainei răsăritene se ridică cu o extraordinară violență contra guvernului moscovit și a armatelor sale.

În fruntea răsculaților se găsea de astădată hatmanul Dorosenco, care — dat fiind că Polonia era înțeleasă cu Moscovia — trebui să caute alte alianțe. El se adresă mai întâi principelui de Brandenburg, dar se decisese în cele din urmă pentru Turcia. Înalta Poartă primi să ia Ukraina sub protectoratul ei și să o libereze în granițele ei etnografice, adevă până la Perekop și Sambor, până la malurile Vistulei și Niemenului, până la Siewsk și Puticol, cu condiția ca aceasta să se recunoască ca stat vasal al ei. Dorosenco primi firește și Turcia porni cu războiu împotriva Poloniei.

Infrântă în toate luptele, aceasta din urmă fu silită — prin tratatul dela Buciaci, din anul 1672, — să renunțe la orice fel de pretenții asupra Ucrainei, în favoarea lui Dorosenco. Expediția turcească proiectată pentru anul următor spre a libera și ținuturile rutene dela răsărit, nu mai avu însă loc. Acest fapt dădu curaj guvernului moscovit, care desființă numai decât toate urmele de autonomie, cari mai rămăseseră în Ukraina și puse astfel stăpânire irevocabilă pe această țară.

Stăpânirea Moscovei fu turburată pentru scurt timp de războiul nordic și de succesele lui Carol al 12-lea regele Suediei în Polonia și Rusia. Speranța unei alianțe liberatoare cu Suedia se născu din nou în sufletele Rutenilor. To-

tuș hatmanul Ivan Mazepa nu îndrăzni să se pronunțe pentru această alianță decât în 1708, când armatele lui Carol al 12-lea pășiră pe pământul rutean.

Hotărîrea sa fu însă prea târzie. Armatele moscovite ocupară teritoriile rutene și împiedecă regimentele lui Mazepa de a se uni cu armatele suedeze. Această manevră fericită înlesni victoria dela Pultawa, din 1709 în care armatele lui Petru cel Mare distruseră trupele regelui suedez. Acesta — împreună cu hatmanul Mazepa și cu alți câțiva credincioși se refugiară pe teritoriul turcesc.

Mazepa muri în exil, iar urmașul său, hatmanul Drlic, — care nici el nu isbuti să se reîntoarcă în Ucraina — încercă zadarnic în anii următori să câștige puterile europene pentru cauza țării sale.

Neputând suporta la sfârșit exilul, el se reîntoarse în 1734 și recunoscu stăpânirea rusească.

După fuga lui Mazepa, Petru cel Mare introduse un control în administrația ținuturilor rutene, numind în acest scop o comisiune de ofițeri ruși. În urmă, el instală în fruntea fiecărui district administrativ rutean câte un colonel rus cu puteri suverane chiar asupra hatmanului, care mai există doar de formă. Spre sfârșitul domniei lui, el intenționa să desființeze cu desăvârșire pe hatmani, dar moartea îl surprinse înainte de a-și fi pus planul în aplicare.

Ultimul hatman, Ciril Rasumoffsky, avu o domnie pe cât de lungă pe atât de liniștită, — datorită fără îndoială faptului că un frate al său era soțul morganatic al împărătesei Elisabeta.

Calendarul

partidului național român pe anul 1916.

ESTE GATA și zilnic se expediază cu poșta și cu trenul în toate părțile locuite de Români.

Calendarul partidului național este

CEL MAI MARE, MAI BOGAT și MAI IEFTIN
CALENDAR ROMÂNESC.

Articolele insuflete, poeziile admirabile, scrierile îndușetoare și frumoase de pe câmpurile de luptă, precum și glumele și poveștile morale, — toate scrise de cel mai de seamă scriitor al noștri fac din acest calendar un odor prețios, care n'ar trebui să lipsească din casa nici unui frate român.

Calendarul partidului național este cea mai însemnată publicație românească la noi în acest gen, și este singurul calendar care, prin conținutul său foarte bogat, poate mulțumi pe oricine.

Nimeni să nu-și cumpere calendar pe anul 1916 până nu a văzut mai întâi Calendarul partidului național român.

CONDIȚIUNILE DE VÂNZARE:

„Calendarul partidului național român” se vinde NUMAI PE BANI GATA.

Prețul unui exemplar 60 filleri, iar pentru trimiterea cu poșta 20 filleri deosebit de fiecare exemplar.

Dela 18 exemplare până la 30 ex. cu 10% rabat, nefrancat;

dela 30 exemplare până la 54 ex. cu 15% rabat, nefrancat;

dela 54 ex. până la 100 exemplare cu 20% rabat nefrancat.

Dela 100 exemplare în sus 20% rabat franco.

Pentru România costă exemplarul 1 cor. 40 fill.

Nici pe așteptare și nici cu rambursă 1—10 exemplare nu trimitem, deoarece porto face mult! Asemenea cereri nu se vor lua în considerare.

Comenzile să se facă la adresa:

Administrația zărilor „Românul”, Arad str. Zrinyi Nr. 1a.

Războiul european.

Trupele engleze și franceze așteaptă ofensiva decisivă.

Paris. — „Matin” publică următoarele: Din Atena se anunță că Bulgarii și-au întărit toate pozițiile dela malul stâng al Vardarului, deasemenea trupele sectorului din Istip, cari stau în fața armatei engleze-franceze dela Vardar. Cu toate acestea, trupele aliate sunt încă în ofensivă, nu pot începe însă luptele decisive până când nu-și garantează forțe preponderante. Astfel, operațiunile sufer o amânare de 10—14 zile. Situația generală e neschimbată.

Puternice trupe rusești la frontiera română.

București. — Din isvor competent se afirmă, că la frontiera română s'au efectuat importante concentrări rusești: Armata rusească este gata de a ataca Bulgaria. Este exclus, ca Rusia să presioneze România sau s'o amenințe pentru ca să permită trecerea trupelor rusești. Așa dar trupele concentrate la frontiera română, trebuie să-și aleagă alt drum, pentru ca să ajungă în Bulgaria.

Rolul tainic al lui Kitchener.

București. — Intr'un senzational primaricol ziarul „Adevărul” tratează situația orientală și în legătură cu aceasta călătoria lui Kitchener în Balcani.

— Lordul Kitchener s'a dus în Balcani, scrie „Adevărul”. Faptul că a venit aici, este o nouă dovadă despre intențiile serioase ale ententei în peninsulă și nu privește pierdută acțiunea balcanică. Ententa știe prea bine împrejurarea prin care poate spera că Grecia și România să-și depășească neutralitatea intrând în acțiune pe lângă împătrita înțelegere. Această împrejurare este, ententa să poată concentra în Balcan o armată de 3—400 mii oameni. Iată încă unul din motivele tainice ale excursiei lordului Kitchener în Balcani.

Partidul Venizelos și disolvarea camerei.

Paris. — Agenția Havas anunță: Deputații partidului Venizelos au ținut o consfătuire intimă în locuința acestuia, pentru ca să precizeze ținuta lor față cu disolvarea camerei. În urma hotărârilor luate reiese că disolvarea camerei a fost provocată de Venizelos prin declarația făcută în conferința ținută la el Marti, în care spune că atât el, cât și toți aderenții lui vor trebui să-și depună mandatele, pentru ca să câștige prestigiul principiilor autonome față de guvernul în minoritate.

Venizelos speră, că guvernul are să rămâie în mare minoritate. Venizelos a cerut dela toți partizanii săi, imediat să părăsească Atena și să se întoarcă în cercurile lor.

Lupta decisivă iminentă în Serbia.

Petrograd. — „Birjevița Wiedomost” anunță: Sârbii au de gând să provoace lupta decisivă pe frontul Prizren-Gostivar-Babuna. Situația Sârbilor e însă periculoasă, deoarece în spatele armatei sârbești se ridică munți, prin cari nu sunt drumuri. Unica speranță a Sârbilor e, că vor primi ajutor îndejuns dela aliați.

Paris. — „Petit Journal” anunță din Atena: Guvernul sârbesc, care a petrecut câteva zile în Raska, a părăsit în 12 c. această localitate probabil pentru a se muta la Prizren. Se anunță că dela Tetovo au plecat puternice forțe bulgare spre Gostivar, dar întimpinând o rezistență puternică, Bulgarii au fost opriti în înaintare lor. În Monastir sunt concentrate trupe sârbești. Situația în Albania nu pare a fi neliniștitoare. Călea care servește pentru retragerea trupelor sârbești e curățită de bandele dușmane.

Lupte violente la Strumița și Krusevo.

Lugano. — Magrinî corespondentul lui „Secolo” anunță din Salonic cu datul de 12 Noembrie:

Francezii atacă cu putere pozițiile Bulgarilor de pe înălțimile dela Valandovo și au ocupat mai multe pozițiuni importante. De altă parte însă trupele bulgare înaintează din orașul Strumița pe linia Vardarului spre gara Strumița, care se găsește pe teritor sârbesc.

Dacă Bulgarii ar reuși să obțină aci succese, aceasta ar avea consecințe grave pentru Francezii cari se găsesc spre nord de aci și cari fac încercări să câștige legătură cu Sârbii dela strămtoirea Babuna. Acest plan al Francezilor n'a reușit până acum. La Monastir au sosit mulți refugiați din Krusevo, unde luptele continuă între Sârbi și Bulgarii, cari au înaintat dinspre Tetovo. Bulgarii tind spre Monastir.

Debarcarea de trupe la Salonic continuă. Până acum au debarcat 100 mii Francezi și Englezi.

Situația în Serbia.

Lugano. — Fraccaroli, corespondentul lui „Corriere della Sera” scrie din Ochrida:

Trupele bulgare cari înaintează din Tetovo prin valea Vardarului amenință nu numai Monastir, ci și Ochrida și drumul ce duce la Dibra. În Ochrida, la granița albaneză, trupele sârbești stau sub conducerea colonelului Popovici, situația lor e grozavă.

Drumurile sunt foarte rele. Dela Monastir prin Ochrida la Dibra duce unicul drum, pe care pot umbla care și automobile. Dar și acest drum va deveni curând deplin inutilizabil în urma comunicației foarte mari. Pe acest drum mai pot fi aduse în Serbia veche și nouă alimente, cari însă de câteva zile nu mai sosesc. În Dibra, Gostivar și Prizren e foamete. Soldații n'au ce mânca. Ei luptă de multeori fără ca să mănăce trei zile dearândul. La Dibra s'ar putea trimite alimente, dar lipsesc oamenii și automobilele necesare.

Afară de aceasta comitagiile fac nesigur drumul Monastir-Dibra.

Știri din Serbia veche sosesc rar. Operațiunile le conduce și acum generalul Putnic, care dealtcum e bolnav. Toate birourile și băncile au fost mutate în Muntenegru.

În Dibra a fost anunțată sosirea unui curier cu arhiva legățiunei rusești. Va fi evacuată deci și Mitrovița.

Știrile despre atitudinea ostilă a triburilor albaneze față de Sârbi sunt foarte exagerate.

Cei 100 marinari francezi, cari au apărat Topșiderul dela Belgrad merg pe jos dealungul graniței albaneze spre Ochrida.

Italianii dau ajutor Sârbilor.

Lugano. — Ministrul sârb la Roma, Radovicî declară în „Le Temps” că e deplin mulțumit cu rezultatul care l'a obținut prin demersul său la guvernul italian și speră că aliaților le va reuși să creieze prin Albania legătura cu Sârbii, cari se găsesc pe Câmpia Mierlelor.

Legățiunea română a rămas în Ciaciak.

București. — „Dimineata” scrie că corpul diplomatic a părăsit Ciaciak și s'a mutat la Mitrovița înainte de a fi ocupată localitatea de trupele austro-ungare. Dragomanul legățiunei române a rămas în Ciaciak cu arhiva legățiunei și imediat, ce se va restabili comunicația trenurilor, se va duce la București. Autoritățile militare austro-ungare vor îngriji de siguranța arhivei.

Sârbii nu încheie pace separată.

Bern. — Corespondentul din Serbia al lui „Daily Telegraph”, Miatovici scrie că Sârbii nu se gândesc la încheierea unei păci separate nici în cazul când forțele dușmane ar ocupa întreg teritoriul Serbiei și guvernul și armata sârbească ar fi constrânsă să se refugieze în Muntenegru. Acum 6 săptămâni socialistii sârbi au sfătuit guvernul să salveze independența națională a Serbiei încheind imediat pace. Atât guvernul cât și scupscina au respins această propunere.

„Noi Sârbii — scrie corespondentul sârb — știm că Austro-Ungaria și Germania au promis Bulgariei nu numai Macedonia sârbească

mult de trei luni sau pe timp nedeterminat sau prolongarea scutiilor acordate se pot propune de către *prefecții comitatelor ministrului de agricultură*, care va trimite actele spre deliberare *ministrului apărării țării, desp. ministrului de războiu. Ordinațiunea privește numai scutirea soldaților de rând*. Ofițerii și aspiranții de ofițeri au să-și adreseze cererile lor pentru scutire nemijlocit *ministerului apărării țării*.

Schimbări în diplomația germană din București. Atașatul comercial german de până acum din București a fost rechemat la Berlin pentru alte atribuțiuni. Nou numitul consul general german la București, baronul Wangeflich, a sosit acolo, și a fost recomandat ministrului de externe român, de către ambasadorul german, baronul de Busche.

Un consulat rus la Giurgiu. Rusia a cerut guvernului român să-i încuviințeze să creieze un consulat rus la Giurgiu. Cum Giurgiu se află peste drum de portul bulgar dela Dunăre, Rusciuc, — se vede că Rusia prin acest nou consulat, voințe să culegă informații despre frământările din Bulgaria.

Scoală fără pereche! Din Măcău se scrie: Inspectorul locuitor Márton Micsak, în raportul făcut către comisia administrativă școlară a comitatului Cianad, aminteste că *n'a putut să viziteze școala elementară ovreiască ortodoxă din Măcău, fiind aceea într'o stare de murdărie și infecție, încât și-ar fi periclitat sănătatea vizitându-o*. Cere deci o intervenție grabnică și energică. Comisia administrativă a luat cele mai stricte măsuri pentru reparația acestei stări barbare.

Invenție pentru anunțarea sosirii Zepelinelor. „Daily Express” anunță că inventatorul american Dr. Lee de Forest a sosit în Anglia și a declarat că are o invenție, care anunță sosirea Zepelinelor, și a dat următoarele amănunte despre această invenție. Invenția mea nu este un aparat care pustiște, ci anunță Zepelinul. Anunță apropierea aparatelor aeriane, dând artileriei posibilitatea să stea gata de apărare. Invenția mea se aseamănă cu microfonul ntrebuințat la marină pentru observarea apropierei unui submarin.

Moartea generalului Montanari. O știre din Lugano anunță: „Corriere della Sera” spune despre generalul *Montanari* căzut în luptele din urmă că a avut parte decisivă în pregătirile militare ale Italiei și în calitate de reprezentant al guvernului italian la Paris *a pus baza înțelegerilor cu reprezentanții ententei*.

Abdicarea ministrului de interne portughez. O telegramă din Lisabona a ziarului „Temps” din Paris, anunță că *ministrul de interne a abzis*. Conducerea afacerilor interne s'a încerdintat interimal ministrului de justiție.

Câștig de 600,000 coroane la 2030 purcei. Nrul 45 al ziarului „Néplap” care apare în ediția ministrului de agricultură publică următoarea știre: Un proprietar de moare din Bichischiaba a cumpărat toamna trecută dela moșia contelui Andrassy 2000 purcei cu prețul de 2 sute mii coroane. A îngrășat purceii la Kőbánya și i-a vândut unui neguțător cu 1,600,000 coroane. Ingrășarea purceilor a costat vre-o 800,000 cor. astfel vânzătorul a avut un câștig de 600,000 cor.

Distincția soldaților invalizi. „Tábori Ujság” comunică următoarele: Mulți soldați răniți s'au reîntors de pe fronturi, și au devenit invalizi, fără să fi fost distinși pentru faptele lor eroice și ținuta vitejească din fața dușmanului. Ministerul de războiu, va da ulterior distincția cuvenită acestor bravi luptători. Se va face cercetarea oficioasă asupra atitudinii fiecărui schilav și întru cât se va afla că a luptat întotdeauna cu bravură și și-a îndeplinit datoria cu eroism, drept recunoștință are să fie decorat.

Dăruii. Comunitatea bis. gr. cat. română din Szamosdob a trimis 10 cor. pentru răniții deveniți ologi pe câmpul de luptă.

Comuna bisericască din Șimand a trimis 30 cor. pentru ajutorarea familiilor soldaților

căzuți pe câmpul de luptă ca răscumpărarea unei cununi pe sicriul emeritului preot Augustin Beleş.

Mulțumiri!

Consulat bulgar la Fiume. Dim Fiume se scrie: Guvernul bulgar a înființat la Fiume consulat incredințând lui *Henric Zawrzal* conducerea afacerilor. Noul consulat își va porni activitatea în strada Negozianti din Fiume, îndată după sosirea acolo a șefului numit.

Consulul rus din Usküb în captivitate bulgară. *Agencia telegrafică bulgară anunță că consulul rus Strebutaiev din Usküb a fost dus la Sofia ca prizonier de războiu.*

Încercare de atentat contra unei fabrici de șrapnele din America. Din Rotterdam se anunță: Ziarele din Filadelfia scriu despre un plan de atentat descoperit de poliția de acolo. Într'unul din vagoanele de transportat cărbuni din fabrica de șrapnele Mott, s'a găsit o mare cantitate de materie explosivă. E foarte sigur că a fost plănuit plan de atentat contra fabricei. Materia explosivă era într'un vagon de cărbuni din Pensilvania.

Incendiul fabricii de tunuri din Bethlehem. Groaznicul incendiu al fabricii din Bethlehem (Pensylvania) a pustiit tunuri și arme în valoare de mai multe milioane dolari. În fabrica de sârmă Dranton încă s'a iscat foc, deasemenea în cea de locomotive Baldwin din Edyston. Pagubele se urcă și aici la sute de mii dolari.

Mare siroco pe marea Adriatică. Din Fiume se anunță: De săptămâni întregi malul mării e bântuit de un siroco violent, care a fost schimbat ieri în boră. În golful Martinizza corabia Ausonia fiind periclitată din cauza vântului aspru de nord, a trebuit să fie salvată de vaporul Miramare.

Erupția vulcanului Stromboli. Din Rotterdam se telegrafiază: Un comunicat din Roma spune că azi dimineață la nouă ore, vulcanul Stramboli a început să ciocotească cu vehemență. Mulțime de pietrii și cenuse au făcut explozie din vulcan, și lava isvorită din coasta vulcanului a năpădit insula. Marea de cenuse și pietrii cari au căzut asupra insulei învecinate Lipari, au prins foc și aici. Tot aici s'au simțit vehemente cutremurări interne.

Ștergerea scrisului cu litere cirile în Bosnia. Legile și ordinațiunile guvernului provincial din Bosnia și Hertegovina, comunică ordinațiunea referitoare la *întrebuințarea scrisului cu litere cirile*. În urma acestei ordinațiuni, toate autoritățile și instituțiunile din Bosnia și Hertegovina, ca limbă oficială, au să întrebuințeze exclusiv *scrisul cu litere latine*. Acelaș scris are să fie întrebuințat la trenurile statului și a tuturor întreprinderilor. Toate actele înaintate de particulari, scrise cu litere cirile, au să fie primite de oficii, aplanarea lor însă are să se facă numai cu *scrisul latin*. Această ordinațiune se referă la toate activitățile comunale interne și externe, la corporațiuni incredințate cu funcțiuni oficioase, b. o. camera advocațională, de comerț, și alte instituții de felul acestora. În toate școlile cu limba de propunere sârbă și croată, se va întrebuința *exclusiv scrisul cu litere latine*. În școlile cu altă limbă de propunere, limba sârbă și croată are să se propună cu *scrisul latin*. Întrebuințarea scrisului ciril se va mărgini la propunerea religiei ortodoxe sârbești. Această ordinațiune nu se referă la scrisul cu litere cirile întrebuințat în seminariile teologice ortodoxe sârbești. Ordinațiunea intră în vigoare imediat.

Se pot mărita și fetele sub vârsta de 16 ani. În Prusia a apărut o ordinațiune în senzul căreia îngăduința căsătoriei unei fete sub vârsta de 16 ani nu mai trebuie cerută dela ministrul de justiție, ci numai dela *Judecătoria competentă*. Această nouă ordinațiune care — scrie „Egészszég” — este negreșit în legătură cu împrejurările produse prin războiu, este de importanță mai mult principiară decât practică. În urma statisticei, în anul 1913 în întreg imperiul german au fost 24 asemenea cazuri. În anul 1914 în Berlin 5 cazuri. Pentru a favoriza problema căsătoriilor, negreșit trebuie început la sexul contrar și a contribui cu toate posibilitățile ca bărbații să se poată însura cât mai de cu grabă. Aceasta în mare parte este problemă economică. După războiu vor fi mult mai ușor de obținut slujbe, lefurile încă vor crește, paralel cu ele însă condițiile de trai

incă au devenit mai dificile. Ce privește măritșul fetelor sub vârsta de 16 ani, asta la noi din punctul de vedere al rasei are mult mai mare importanță decât la vecinii noștri. Tot așa de importantă este chestiunea căsătoriei soldaților invalizi, în interesul căreia în Anglia s'a format o anume ligă.

Ultima oră.

SÂRBII SE APĂRĂ PÂNĂ LA ULTIMUL OM.

Lugano. — Se anunță din Roma: Consiliul de miniștri sârb, care o'a ținut Mercuri, a hotărît apărarea frontului nordoriental fie chiar cu cele mai mari sacrificii. Impătrita înțelegere a pus în perspectivă trimțterea unei armate de 150 mii oameni, care va trebui să sosească până inclusive la 23 Noembrie.

SÂRBII AU EVACUAT MONASTIRUL.

Geneva. — Ziarele elvețiene află din Salonic, că Sârbii ar fi evacuat Monastirul.

30 MII DE PRISONIERI DE-AI NOȘTRI AU PERIT ÎN SERBIA.

Sofia. — Prințul Windischgraetz căutând în Serbia să afle despre soarta prizonierilor noștri, a aflat că 200 ofițeri și 30 mii soldați de rând din armata austro-ungară au murit de tifos. Sârbii intenționat i-au lăsat să se prăpădească.

LUPTE VIOLENTE LA FRONTIERA BASARABIEI.

Rădăuți. — Intre Boian și Noua-Suliță se dau lupte violente între Ruși și Austro-Ungari. Austro-Ungarii primind ajutoare considerabile, înaintează spre frontiera Basarabiei. Rușii răspund din tranșee opunând rezistență îndârjită înaintării adversarului. Tunurile bat necontentit, înspăimântând populația Rădăuțului și Lipsca-nilor. Numeroși morți și răniți au căzut de ambele părți. Imprejurul Hotinului au fost săpate tranșee spre a împiedeca înaintarea Austro-Ungarilor. S'au săpat asemenea tranșee pe șoseaua Lipcani—Noua-Suliță.

ATITUDINEA ROMÂNIEI JUDECATĂ ÎN GRECIA.

Atena. — „Nea Himeră” (venizelist), spune că acțiunea înțelegerii e îndreptată acum mai mult contra României, decât contra Greciei. România însă nu pare dispusă a se lupta și nici nu va lupta; în acest caz cauza balcanică pare deîntiv pierdută pentru înțelegere.

De aceea debarcarea Anglo-Francezilor la Salonic nu mai are nici un rost. Armata elină n'ar putea nicicând să ia o atitudine fermă contra aliaților. Trebuie însă ca atât timp cât mai e vreme armatele înțelegerii să se retragă din Salonic.

O IMPORTANTĂ CONSFĂTURE CU D. BRĂTIANU.

București. — Vineri dimineață, dnul I. Brătianu, prim-ministru, Al. Constantinescu, ministrul domeniilor și M. Ferekide, președintele camerei deputaților, au avut o lungă confă-tuire la ministerul de războiu.

ÎNTELEGEREA VA DEBARCA O JUMĂTATE MILION DE OAMENI LA SALONIC.

Paris. — Impătrita-înțelegere proiectează debarcarea unei armate de o jumătate de milion oameni la Salonic pentru a neliniști necontentit calea ferată Berlin—Bagdad.

FURTUL DE DOCUMENTE DIPLOMATICE DELA ATENA.

Atena. — Camera de punere sub acuzare ordonă reținerea mai departe în închisoare a lui Petrutopoulos, Valviș, Marton și Papas, im-plicaiți în afacerea furtului de telegrame.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AVIZ.

Aduc la cunoștința On. public că am preluat

cancelaria advocațională

a dlui Dr. Zaharie Muntean din Alba-Iulia.

Dr. Rubin Pațiția, adv.

(Pa 2548-1)

Alba-Iulia

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă. :

Prețuri :
moderate :